

Tertull. Spiritus elevat. Tertul. lib. de Pœnitentia. c. 8. Pater peccavi coram te, subdit: Tantum elevat confessio delictorum.

8. Tertio, Unde sanctus Latro in latrocinis, ac criminibus enutritus tam generosos spiritus bibit, ut ad Dominum converteretur de peccatis suis dolens, veniam quærens, ac remedium postulans. D. Chrysol. ferm. 61: ait: Tunc rapuit paradisum, quando ob latrocinii sui calamitates, pœnas est appensus, ut solveret: Ob delicta, & crimina crucis pœna est, ei imposta, & statim Divina misericordia effulsit, ut ei oculos aperiret, ac ad viam salutis produceret.

D. Chrysol. Labores & calamitates, pœnas est appensus, ut solveret, nos dicitur ad salutem.

9. Loquens Propheta Michæas de misera captivitate Israëlitis in Babylonia, ubi omni molestia, ærumna, ac vexatione affligebantur, ait cap. 4. num. 9. Nunc quare morore contraberis? Nunquid Rex non est tibi, aut consilium tuum perit, quia comprehendit te dolor, sicut parturientium. Quid est, quod illa procellosa laborum tempestas non cum doloribus mortis confertur: ac dicebat olim David: circumdederunt me dolores mortis: sed cum doloribus parturientis, Dolores partus & si vehementissimi sint, tamen desinunt per infantis nativitatem, ex qua magnum levamen, ac ingens gaudium defumitur; sic labores, ac afflictiones, maxime qui ex manu Dei veniunt frequenter magnam gratiam, ac salutis fructum parturiunt, ex quo ingenti gaudio, ac lætitia exultat, ac jucundatur homo Noster D. Cyrillus Alexand. ad citatum locum Prophetæ, ait: O bona filia patiens esto ad dolores, dura ad molestias, appropinquas ad partum: hoc est, non longe abieris ab eis, que expetuntur, sed veluti mulier partui vicina, jam edulabis pro doloribus; sed non te penitus consolatione destitutam relinqueris. Expende illud: Appropinquas ad partum: sed non te destitutam consolatione relinqueris.

Dolores & labores parturientis, ut dicitur, nam salutem.

D. Cyrill. Alexand.

10: Psal. 21: Caietan. Chaldaic.

Ait Regius Vates Psalm. 21. n. 16. Aruit tanquam testa virtus mea. Caietanus, Aruit vis mea. Caldaicus, Humor meus. Quænam combinatio datur in lutea testa cum Davide Rege sedente in regali folio; multum per omnem modum; nam Vas luteum, ac fictile, antequam ad ignem veniat, facile dissolvitur, ac à sua forma cadit; at in fornace ignis ab humore exsiccat, & maxime duret, ac solidatur; sic David de se ait, quod positus in camino ardenti persecutionum, ac laborum purificatus ac defæcatus est ab omni humore humanæ spurciæ, affectuum, & obduratus, ac obfirmatus contra demonum tentationes: & gratia, ac justitia corroboratus, ac solidatus. D. Gregor. homil. 22. in Evangel. ait. Quid namque est testa ante ignem, nisi molle lutum? sed ei ex igne agitur, ut solidetur; Virtus ergo humanitatis ejus velut testa exaruit: quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit.

D. Gregor.

QUÆSTIO III.

Quare latroni petenti regnum Christus promittit paradisum simul cum sua societate.

11. P. Endebant duo latrones simul cum Christo in cruce, & uterque suam petitionem Christi

exponit; nam malus latro primo semper iniquus est maxime sceleratus, & primus intentans dicebat ad Christum: Salva te ipsum, & nos; Secundo & bonus latro submisit, ac humiliter sui memoriam postulaverat: Memento mei cum veneris in regnum tuum: Primam petitionem negat Christus; secundæ verò annuit; & utrumque ex summa pietate, ac misericordia factum est; nam ille petebat vitam, ut eam latrocinis impenderet, pietatis ergo fuit petita denegare, ne in majoribus peccatis implicaretur, & inde in majorem penam demergeretur; Noster autem latro petebat sui memoriam ut per gratiam viveret, ac Christo D. intimo affectu uniretur; ergo sicut singulare est beneficium donum spirituale gratiæ profuturum concedere, sic etiam magnum est beneficium donum temporale nocivum, ac detrimentosum spiritui denegare, (in utroque semper visitur Divinus affectus ad majus bonum nostrum.

Sicut Divina pietatis est dona concedere, sic & aliquando denegare.

12. Quæstio tamen præsens est: Quare cum latro postulet regnum: Memento mei Domine, cum veneris in regnum tuum: Christus responder: Hodie mecum eris in paradiso: ille affectabat Christi regnum videre, Dominus eum vocat ad paradisum. At quod rectè responder D. Ambros. Epistol. 19. ad Horontium, & ait: Christus non de regno respondit, sed ad causam: Hodie mecum eris in paradiso, id est reformandum est au. em, quod amissum est, & postea conferendum id, quod augendum est, ut per paradisum ad regnum perveniat. Ille postulat regnum Christus ei objicit paradisum, ut in memoriam revocet mala, & peccata, quæ ex paradiso in Adamo exorta sunt, ut de illis dolens, ac penitentiam agens ad regnum celeste assumatur: non enim præcipitur initium bonorum, nisi extirpetur, ac destruat malorum principium ac radix.

12.

D. Ambros. Epistol. 19. ad Horontium, & ait: Christus non de regno respondit, sed ad causam: Hodie mecum eris in paradiso, id est reformandum est au. em, quod amissum est, & postea conferendum id, quod augendum est, ut per paradisum ad regnum perveniat.

13. Ob grandia, ac prævia peccata, ut scribitur Numer. 21. num. 7. Misit Dominus in populum serpentes ignitos, ad quorum plagas, & morses plurimorum venerunt ad Moysen, atque dixerunt: Peccavimus, quia locuti sumus contra Dominum, & te: ora, ut tollat à nobis serpentes. Oravit Moyses pro populo, & locutus est Dominus ad eum: Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo: & qui percussus aspexerit eum, vivet. Ecce Israëlitarum plaga è serpentibus ignitis, ecce remedium, & levamen à serpente æneo; & cur à serpente producitur calamitas, ab ipsoque provenit remedium; Serpens ignitus mordens populum indicabat serpentem antiquum mortiferum, qui primos parentes perdidit; à quo omnia mala in genus humanum sunt introducta? At serpens in ligno denotabat, quod origo, ac causa malorum sit suspensum, ac crucifigenda ænea fortitudine, & constantia, ut salus, & vita habeatur D. Ephrem. ferm. de Pœnitent. ait: Ob quam causam substracti sunt serpentibus? ut discant draconem, qui Adamo mortem conciliarat, etiam ipsis mortem intulisse. Propierea, & in ligno serpentem suspendit, ut qui in eum aciem oculorum intulerent: salvarentur, non per serpentem, sed propter penitentem.

13. Numer. 21.

Destructio principio malorum salus est in janna.

D. Ephrem.

14. Cum Absalom rebellaret contra Patrem suum Davidem, ita ut regnum veller occupare, ventum est ad arma. præcepit tamen David suis militibus: Servate mihi puerum Absalom:

14.

15. lon: 2. Reg. 18. n. 5. & cum David ejus mortem accepisset longo fletu eam est prosequutus, Postquam David affectabat, quòd Absolon vinceret? aut si ipse esset victor gauderet? minime. Mandat, ut Absalon servetur ut devotus, ac à Patre detentus ad meliorem frugem veniret; nam causa, ac origo tot prævaricationum, ac malorum Absalonis erat illius arrogantia, ac superbia: huic malo David, ut bonus Pater voluit subvenire, ut superbia deposita devictus, ac humiliter vivat, ut tanto morbo sanaro ad salutem veniret. D. Augustin. lib. 22. contra Faustum, cap. 66. ait: David juvenem filium parricidali furore præcipiem, qui & patrem cubile stupris nefarius maculaverat & contra Patrem scelestum bellum gerebat, & velle conservatum, & fletu occisum, anima scilicet, tantis criminibus involuta sempiternas prævidens pœnas, quibus evadendis eum per penitentiam corrigendam vivere cupiebat humiliatum: Expende & nota illud: Eum per penitentiam corrigendum vivere cupiebat humiliatum.

Malorum origo amputanda.

D. August.

QUÆSTIO IV.

Quare tam citò, ac indilatè Christus D. Latronis petitioni annuit?

15.

D. Ico.

Vera magnificentia in omni abiectione manifestatur.

Isai. 49.

D. Aug.

16.

15. Stabat meus Jesus in Cruce pendens: Sabeo sui memoriam postulat latro: Memento mei Domine, large beneficentiam Dominus concedit: Hodie mecum eris in paradiso, pre quo audiendus est D. Leo ferm. 2. de Passione. Excedit humanam conditionem ista promissio, nec tam de ligno crucis, quam de throno eamur potestatis; Ab illa altitudine premium fidei datur in qua chirographum humana transgressionis aboletur. Promissio hæc: hodie mecum eris in Paradiso; non est tanquam ab homine pendente in patibulo; sed potius in majestatis folio regnante; suprema majestas inter suprema supplicia, & infima abiectione ibi dat sui splendorem, ac radios, cuius index est ipsa beneficentia. Ait Pater æternus ad filium JESUM in forma servi per Isaiam 49. num. 6. & dixit: Patrum est, ut sit mihi servus ad suscitandas tribus Jacob, & facies Israël convertendas, dedi te in lucem gentium: Septuaginta legunt: Et dixit: Magnum est tibi, ut voceris puer meus. Propter nos ad servi & pueri formam redactus est & tamen in tanta abiectione, & humilitate suæ celsitudinis speciem dat, ut facies, ac minimos Israël ducat in salutem, & cum gentibus dat sui lucem, ac splendorem. D. Augustin. in Præfat. Psalm. 35. sic ait: Magnum tibi est, inquit, vocari puerum meum, ut servas tribus Jacob. Servat ubique sua vocabula dignitatis; Magnus Deus, & magnus puer: neque in carne magnitudinis suæ nomen amittit.

16. Præsens quæstio est, quare tam citò, ac celeriter Christus petitioni Latronis respondit? Considero extum, & rationem deprehendes; Magnus latro blasphemabat dicens ad Christum D. Salva te ipsum & nos: Bonus increpar: Neque in times Deum, quod in eadem damnatione es: & ita im conversus ad Jesum Syveira in Ev. g. Tom. 71.

dicebat: Domine memento mei: Tunc illi Christus: Hodie mecum eris in paradiso: Ecce radix & causa, cur latro tam subito, ac citò Dei spiritu impletur, ac tam eximie paradiso donatur; ut notat Origen. homil. 35. in Matt. Respondens Jesus dixit ad eum, qui increpar erat blasphemantem: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso: Aperitur, ac manifestatur causa unde tot bona ecclesia latroni collata sint; nimirum: Qui increparat blasphemantem: Maxime replendet Dei virtus ab increpatione, ac redargutione impiorum. Cum Christus D. latrones in domo Dei rapinas exercentes increparer, ac ab ee eiceret: In lætatione dixerunt ei: quod signum ostendis, quia hac facti, Joan. 2. num. 18. & quod majus signum inhabitantis Divinitatis, quàm quod latrones; & sacrilegos increparet, ac argueret, D. Chrysol. homil. 1. in cap. 2. Joan. expendens verba: Quod signum ostendis nobis: quia hæc hæc facti. O summam demerentiam, quoniam signo opus erat, cum malefacta corripere; & Dei domus tanta purgaret ignominia. Zelus ille pro domus Dei honore maximum fuit virtutis signum, quod boni adverterunt.

Origen.

A Dei Spiritu venit corrigere, ac increpare impios.

Joan. 2.

D. Chrysol.

17.

Joan. 2.

per crucem postulatam facile obtinentur.

Cruciatibus vexatus factus est ut aliis miseretur.

D. Chryl.

18.

Hebr. 4.

D. Chryl.

D. Ambros.

Gloss. Ord.

Humana felicitas misericordiam oblivionem generat.

1. Reg. 21. *secum, sicut fuit cum Patre meo: & si vixero, facies mihi misericordiam Domini: 1. Reg. 21. n. 14. Cur non postulat à Davide misericordiam suam; sed tantum Dei, cum David esset valde misericors in alios, ut patet in tot, ac tantis Saulis persecutionibus sustinendis, quem cum poterat in spelunca occidere, noluit, sed abstinenti appendebat Jonathas rem more hominum communi: Nam David multis tribulationibus vexatus, patiens, & benignus erat; At verò ad regnum elevatus facile erat, ut miserorum oblivisceretur: & inde Aulicus Princeps, non illius misericordiam, sed Domini flagitat: & ideo noster latro pendens in cruce à Christo postulat sui memoriam in regno ejus, quia non noverat eum regem mundialem, sed alterius, & superioris conditionis. Euthymius in presenti ait: Dicebat bonus latro, Memento mei Domine cum veneris in regnum tuum, quod supra mundanum est: nam verisimile est eum quoque audisse de sermone, quem ad Pilatum dixerat, regnum meum non est de hoc mundo. Ex eo quod noverat Christi regnum non esse de hoc mundo, audeat sperare ab illo sui patientis memoriam in regno suo.*

19. *Tertio, D. Ambrosius apud Catenam D Thom. ait: Cito ignoscit Dominus, quia cito ille convertitur, & uberior est gratia, quam precatio: semper enim Dominus plura tribuit, quam rogatur: ille rogabat, ut memor sui esset, de Domino sequitur, & dixit illi Jesus: Amen, amen dico tibi, Hodie mecum eris in paradiso; Expende illud. Ueberior est gratia, quam precatio: Latro suorum criminum conscius, timida confidentia tantum sui memoriam postulat: Memento mei: At Dominus regali titulo correspondens, ait, Hodie mecum eris in paradiso: Beneficentia*

votis petentis superat, & maturavit beneficentiam, & super desiderium latronis, quod ille animo non conceperat, regnum exoptatum largitur, ne supervacaneus regius titulus in cruce affixus videretur; inde melior est gratia, quam precatio.

20. *Ingressus Zacharias in templum, ut poneret incensum coram Domino ac pro communi populi bono, conscius suae propriae senectutis, ac sterilitatis futura proles non veniebat ei in mentem. Apparet ei Angelus Domini, & ait: Ecce oratio tua audita est, & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Joannem, & erit gaudium tibi, & multi in natiuitate ejus, gaudebunt: Erit magnus coram Domino, & Spiritu sancto replebitur ab hoc ex utero matris suae: Luc. 1. num. 13. & 14. Quid hoc magnificentius, ac splendidius? Zacharia solum postulabat salutem populorum, & non solum in hoc exauditur ejus oratio, & postulatam conceditur, sed & multa alia adeo sublimia, quae in mentem hominis non poterant venire, quod non solum super senilem aetatem haberet filium, & tam praclarum, & excelsum, quod esset magnus coram Domino, in cujus conspectu omnes gentes quasi nihilum sunt, & quod praeter legem filiorum Adae esset repletus gratia ex utero matris suae; ecce quam largè divina beneficia non solum excedunt petentis votum, ac petitionem, sed etiam cogitatum. D. Ambrosius ibi: Plena semper & redemptio a suis, divina beneficia non exiguo constricta numero, sed uberi bonorum conseruata congestu, ut hic primo precationis fructus, deinde sterili parvis uxor, tum laetitia populorum, & magnitudo virtutis, Altissimi quoque Prophecia promittitur. Vide supra Matth. 19. Expos. 3. n. 118. 119.*

Latro agnoscebat Christi regnum non esse mundiale, & inde sui memoriam postulat.

Euthym.

19.

D. Ambros.

Divina beneficentia petentium votis excedit.

CAPUT XXIV.

NA autem Sabbathi valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quae paraverant aromata. 2. Et invenerunt lapidem revolutum à monumento. 3. Et ingressae, non invenerunt corpus Domini Jesu. 4. Et factum est: dum mente consternatae essent de isto, ecce duo Viri steterunt secus illas in veste fulgenti. 5. Cum timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas, Quid quaeritis viventem cum mortuis? 6. Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter loquutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset. 7. dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi; & die tertia resurgere. 8. Et recordatae sunt verbotum ejus. 9. Et regressae à monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim, & ceteris omnibus. 10. Erat autem Maria Magdelene, & Joanna, & Maria Jacobi, & ceterae quae cum eo erant, quae dicebant ad Apostolos haec. 11. Et visum ante illos sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis. 12. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit lineamina superposita, & abiit secum mirans quod factum fuerat. 13. Et ecce duo ex illis ibant ipso die in Castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus. 14. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant. 15. Et factum est dum fabularentur, & secum quaererent, & ipse Jesus appropinquavit sibi cum illis. 16. Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent, 17. Et ad illos: Qui sunt hi sermones quos conferitis ad invicem ambulantes, & estis tristes? & respondens unus cui nomen Cleophas, dicit ei. Tu solus peregrinus es in Jerusalem & non cognovisti quae facta sunt in illa, his diebus? 19. Quibus ille dixit: Quae & dixerunt,

dixerunt, de Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere, & sermone coram deo, & omni populo. 20. Et quomodo eum tradiderunt Summi Sacerdotes, & Principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. 21. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: & nunc super haec omnia, tertia dies est hodie quod haec facta sunt. 22. Sed & mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, 23. non invento corpore ejus, venerunt dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. 24. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum & ira invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt. 25. Et ipse dixit ad eos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quae loquuti sunt Prophetae: 26. Nonne haec oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? 27. & incipiens à Moysè & omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis quae de ipso erant. 28. Et appropinquaverunt Castello quod ibant: & ipse se finxit longius ire. 29. Et coegerunt illum dicentes, mane nobiscum, quoniam advesperascit. & inclinata est jam dies, & intravit cum illis. 30. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. 31. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum, & ipse evanuit ex oculis eorum. 32. Et dixerunt ad invicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas? 33. & surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem, & invenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis erant, 34. dicentes, quod surrexit Dominus verè & apparuit Simoni. 35. Et ipsi narrabant quae gesta erant in via, & quomodo cognoverunt eum in fractione panis. 36. Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, & dixit eis, Pax vobis: ego sum. Nolite timere. 37. Conturbati verò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. 38. Et dixit eis, Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? 39. Videte manus meas, & pedes, quia ego ipse sum, palpare, & videre, quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere. 40. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes. 41. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus praegaudio, dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? 42. at illi obtulerunt ei partem piscis assi, & favum mellis. 43. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 44. Et dixit ad eos, Haec sunt verba quae loquutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Moysis, & Prophetis, & Psalmis de me. 45. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, 46. & dixit eis, Quoniam sic scriptum est, sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die. 47. Et praedicari in nomine ejus poenitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierusalem. 48. Vos autem testes estis horum. 49. Et mitto promissum patris mei in vos: vos autem sedete in civitate, quoadutque induamini virtute ex alto. 50. Eduxit autem eos foras in Bethaniam, & elevatis manibus suis benedixit eis. 51. Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in caelum. 52. Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno. 53. et erant semper in templo laudantes, & benedicentes Deum. Amen.

ARGUMENTUM cum Remissionibus.

Primo, Vers. 1. Christus resurgens apparet piis sceminis; quod explicavi tom. 5. lib. 9. cap. 1. & supra Matth. 28.
Secundo, Vers. 13. Apparet duobus discipulis euntibus in Emmaus. Eodem libro c. 3. & hic aliqua dicam.
Tertio, Vers. 36. Se Christus manifestat duodecim Apostolis in cenaculo Jerusalem. Eodem libro explanavi. c. 4. Sylveria in Evang. Tom. VI.

Quarto, Vers. 50. Gloriosè Christus ascendit in caelum de quo dixi eodem libro cap. 10. & supra Marc. 16.

Discipuli in Emmaus.

QUESTIO I.

Quare dum cognoscitur Iesus à discipulis statim evanuit ab oculis eorum?

HOc Evangelium late explicavi tom. 5. lib. 9. c. 1. per decem & octo quaestiones; modo doctrinae gratia pondero ultima verba Textus, Quod cum jam & dies esset inclinata